

Innéacs

Aonad 1 Focail le ‘foi, each, io agus aíocht’ istigh iontu.....	1
Aonad 2 Focail le ‘lann, nn, ach, ái agus iúil’ istigh iontu	5
Aonad 3 Focail le ‘ia, mh, pheil, ua agus as’ istigh iontu	9
Aonad 4 Focail le ‘úil, óireacht, isc agus án’ istigh iontu	13
Aonad 5 Dul Siar ar Aonaid 1 - 4.....	17
Aonad 6 Focail le ‘ai, ta, aí agus ach’ istigh iontu	19
Aonad 7 Focail le ‘lann, uis, eas, ea, éad agus earr’ istigh iontu.....	23
Aonad 8 Focail le ‘éig, óg, eacht, aí agus ad’ istigh iontu	27
Aonad 9 Focail le ‘aí, mh, ire agus igh’ istigh iontu	31
Aonad 10 Dul Siar ar Aonaid 6 - 9.....	35
Aonad 11 Focail le ‘eacht, ais, eoir agus abh’ istigh iontu	37
Aonad 12 Focail le ‘eoir, th, ai agus ea’ istigh iontu.....	41
Aonad 13 Focail le ‘mh, óir, uach, ao agus béal’ istigh iontu	45
Aonad 14 Focail le ‘ai, óir agus ea’ istigh iontu.....	49
Aonad 15 Dul Siar ar Aonaid 11 - 14.....	53
Aonad 16 Focail le ‘óir, ai, bun agus car’ istigh iontu	55
Aonad 17 Focail le ‘bar, cei, éir agus óir’ istigh iontu.....	59
Aonad 18 Focail le ‘eo, th, ach agus ear’ istigh iontu	63
Aonad 19 Dul Siar ar Aonaid 16 - 18.....	67
Aonad 20 Dul Siar ar Aonaid 1 - 9.....	69
Aonad 21 Dul Siar ar Aonaid 11 - 18.....	71

Nóta don Mhúinteoir

Moltar aonad oibre a dhéanamh gach coicís. Is féidir cur leis an liosta focal nó baint de agus tá leathanaigh sa leabhar chun triail a dhéanamh ag deireadh na seachtaine más mian leat. Tá abairtí deachtaithe le scríobh ag na páistí freisin. Is féidir le na páistí a ndul chun chinn a chlárú ar bhlocghraf ar chúl an leabhair.

Aonad 1

Focail le 'foi, each, io agus aíocht' istigh iontu.

1

foighneach
an foirgneamh
an fhoireann
an foirgneoir
foirfe

2

ornáideach
práinneach
biseach
an bhaintreach
cainteach

3

na h-íomann
is íomann
an t-íomaitheoir
an íomad
go h-íondúil

4

ag rámháíocht
ag rotháíocht
ag marcáíocht
ag dornálaíocht
ag íománaíocht

Focail Bhreise

1. Faigh an focal ceart as an liosta chun na bearnaí a líonadh.

- (a) Is foirgneoir é mo Dhaidí.
- (b) Bhí dealbh ornáideach i seomra súí mo Mhamó.
- (c) Bhí Daideo breoite ach tá biseach air anois.
- (d) Chan an cór na h-íomann go deas binn.
- (e) Is íomann breoite agus tinn.
- (f) Bhí an marcach ag marcáíocht ar an gcapall.

2. Faigh an focal ceart as an liosta a dhéanann comhchiall leo seo.

iomarca _____ íomad

de ghnáth _____ go h-íondúil

ag íomáint _____ ag íománaíocht

feabhas _____ biseach

tógálaí _____ foirgneoir

3. Scríobh na focail seo in ord aibíteach.

iomad foirfe foirgneoir cainteach dornálaíocht biseach práinneach
 biseach cainteach dornálaíocht foirfe foirgneoir
 iomad práinneach

4. Meitseáil na siollaí chun focail a dhéanamh.

(a) iom	teach	iomad
(b) cain	eann	cainteach
(c) práinn	treach	práinneach
(d) foir	each	foireann
(e) bain	ad	baintreach

5. Aimsigh an focal litrithe mí-cheart agus scríobh i gceart é.

- (a) Tá an jab sin rnenápihca. práinneach
- (b) Bíonn an múinteoir crosta liom mar bím ehctniaa. cainteach
- (c) Tá bád ag Daideo agus téann sé ag trháaohímc. rámhaíocht
- (d) "Tá an obair sin effior," arsa an múinteoir. foirfe
- (e) Ní duine hheafiognc é m'athair! foirgneach
- (f) Fuair ár scoil mfirmhaegno nua cúpla bliain ó shin. foirgneamh
- (g) Is breá liom a bheith ag tihcmáiano! iománaíocht
- (h) Tá nenfario iontach againn! foireann

Aonad 1

Focail le 'foi, each, io agus aíocht' istigh iontu.

6. Cuir ciorcal thart ar gach dara litir chun focail a dhéanamh. Scríobh iad.

rftogihrdfmelipocmdahdifrotihraenasncn

- (a) _____ **foirfe** _____
- (b) _____ **iomad** _____
- (c) _____ **foireann** _____

7. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

- (a) muileann _____ **foireann** _____
- (b) formad _____ **iomad** _____
- (c) filíocht _____ **rothaíocht** _____
- (d) sceach _____ **biseach** _____

8. Bris na focail seo suas ina siollaí.

Mar Shampla: Dún (1) Cupán (2) Líomanáid (3)

- (a) foighneach
 (b) práinneach
 (c) ornáideach
 (d) dornálaíocht
 (e) iomaitheoir
 (f) biseach
 (g) foireann
 (h) iománaíocht

dhá shiollach	trí shiollach
foigh / neach	iom / án / aíocht
práin / neach	dorn / ál / aíocht
bis / each	or / náid / each
foir / eann	iom / ai / theoir

9. Líon na bearnaí sa ghreille thíos

práinneach	Níos práinní	Is práinní
ornáideach	Níos ornáidí	Is ornáidí
cainteach	Níos caintí	Is caintí
foighneach	Níos foighní	Is foighní

10. Cuir na focail seo san uimhir iolra nó san uimhir uatha.

Uatha	Iolra	Uatha	Iolra
(a) an fhoireann	<u>na foirne</u>	(b) <u>an t-iomann</u>	na h-iomainn
(b) an foirgneoir	<u>na foirgneoirí</u>	(d) an bhaintreach	<u>na baintrí</u>
(c) an foirgneamh	<u>na foirgnimh</u>	(f) an t-iomaitheoir	<u>na h-iomaitheoirí</u>

11. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

(a) foireann	<u>oir / ann</u>	(b) foirgneamh	<u>oir / neamh</u>
(b) biseach	<u>each / ach / is</u>	(d) go h-iondúil	<u>dúil</u>
(e) rothaíocht	<u>roth / ocht / oth</u>	(f) dornálaíocht	<u>dorn / ocht</u>
(g) cainteach	<u>caint / teach each / ach</u>	(h) baintreach	<u>bain / each / ach</u>

Aonad 2 Focail le 'lann, ll, nn, ach, ái agus iúil' istigh iontu.

1. Bris na focail seo suas ina siollaí.

5
 an mharg**lann**
 an leabhar**lann**
 an uachtar**lann**
 an cheard**lann**
 an dán**lann**

6
 an feall
 an feall**aire**
 an fheamain**nn**
 an teorain**nn**
 an bhaclain**nn**

7
 tuiscean**ach**
 tuathal**ach**
 ceist**each**
 fiosr**ach**
 mórtas**ach**

8
 thar sáil**e**
 an táil**e**
 suimiúil
 misniúil
 cairdiúil

Focail Bhreise

Mar Shampla: Dún (1) Cupán (2) Líomanáid (3)

- (a) tuisceanach
- (b) suimiúil
- (c) tuathalach
- (d) mórtasach
- (e) uachtarlann
- (f) ceardlann
- (g) ceisteach
- (h) cairdiúil

dhá shiollach	trí shiollach
suim / iúil	tuis / cean / ach
ceard / lann	mór / tas / ach
ceist / each	uach / tar / lann
caird / iúil	tua / thal / ach

2. Faigh an focal ceart as an liosta a dhéanann comhchiall leo seo.

bróduil	mórtasach
thar lear	thar sáile
cróga	misniúil
an bille	an táille
calaois	an feall

Aonad 2 Focail le 'lann, ll, nn, ach, ái agus iúil' istigh iontu.

3. Scríobh na focail seo in ord aibítreach.

suimiúil mórtasach fiosrach feamainn marglann teorainn dánlann
dánlann feamainn fiosrach marglann
mórtasach suimiúil teorainn

4. Meitseáil na siollaí chun focail a dhéanamh.

(a) mis	each	_____ misniúil
(b) ceard	lann	_____ ceardlann
(c) ceist	niúil	_____ ceisteach
(d) fios	lann	_____ fiosrach
(e) marg	rach	_____ marglann

5. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

(a) ceannaire	_____ an feallaire	(b) amharclann	_____ an mharglann
(c) grástúil	_____ suimiúil	(d) tuáille	_____ an táille

Aonad 2 Focail le 'lann, ll, nn, ach, ái agus iúil' istigh iontu.

6. Bris an cód.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
e	r	á	b	s	l	p	c	t	n	d	j	a	u	f	m	v	g	é	í	h	o	ó	i	ú

9	3	24	6	6	1	15	24	22	5	2	13	8	21	15	1	13	6	6

(a) táille (b) fiosrach (c) feall

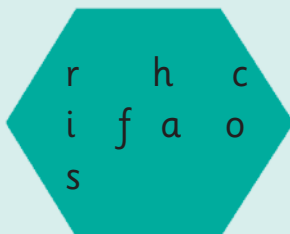
16	13	2	18	6	13	10	10	9	1	22	2	13	24	10	10	11	3	10	6	13	10	10

(d) marglann (e) teorainn (f) dánlann

7. Aimsigh na focail.

(a) suimiúil

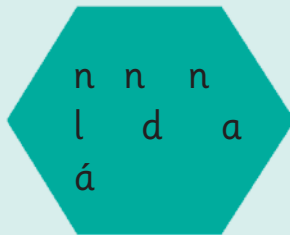
(b) fiosrach

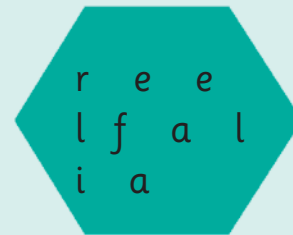
(c) ceardlann

(d) misniúil

(e) dánlann

(f) feallaire

Aonad 2 Focail le ‘lann, ll, nn, ach, ái agus iúil’ istigh iontu.

8. Líon na bearnaí sa ghreille thíos

misniúil	Níos misniúla	Is misniúla
cairdiúil	Níos cairdiúla	Is cairdiúla
suimiúil	Níos suimiúla	Is suimiúla
fiosrach	Níos fiosraí	is fiosraí
ceisteach	Níos ceistí	Is ceistí
mórtasach	Níos mórtasaí	is mórtasaí

9. Scríobh abairt leis na focail seo.

Mar Shampla: Níl **aon** airgead agam.

Tá **éan** sa chrann.

(a) feall _____

fail _____

(b) marglann _____

margadh _____

10. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

(a) tuathalach tua / tuath / ach (b) ceisteach ceist / is / each / ach
teach / isteach

(c) leabharlann leabhar / ann / ar (d) cainteach caint / teach /
each / ach

(e) suimiúil suim / im (f) fiosrach fios / ach

(g) uachtarlann uachtar / acht (h) bachlann bac
tar / ann

(g) ceardlann ceard / ann / ar (h) dánlann dán / ann

9

an scian
liath
an chliath
an sciath
cliathánach

10

an gaineamh
faoiseamh
taitneamh
an eitpheil
an chispheil

11

stuama
gruama
buacaire
an buachail
ag buachan

12

an liúntas
an folúntas
an maithiúnas
an ceadúnas
an gealltanas

Focail Bhreise

1. Faigh an focal ceart as an liosta chun na bearnaí a líonadh.

- (a) “Cas an buacaire agus beidh gloine uisce againn,” arsa Daideo.
- (b) Bhí sciath ag na lochlannaigh nuair a bhí siad ag troid.
- (c) Bíonn eitpheil agus cispheil ar siúl againn tar éis scoile.
- (d) Is duine stuama é an príomhoide!
- (e) Nuair a bhris mé an fhuinneog leis an sliotar thug Daidí maithiúnas dom!
- (f) Cén liúntas a fhaigheann tú ó do thuismitheoirí gach seachtain chun rudaí a cheannach duit féin?

2. Meitseáil na siollaí chun focail a dhéanamh.

- (a) liún eamh
- (b) gain aill
- (c) cis eamh
- (d) buach pheil
- (e) faois tas

liúntas

gaineamh

cispheil

buachail

faoiseamh

Aonad 3

Focail le 'ia, mh, pheil, ua, agus as' istigh iontu.

3. Aimsigh an focal litrithe mí-cheart agus scríobh i gceart é.

- (a) Cén fáth go bhfuil tú ag féachaint chomh aaurmg? gruama
- (b) Is fuath le Mamaí nuair atá mngieaah sa charr. gaineamh
- (c) Chuir an múinteoir thica amach sa pháirc ar an lá spóirt. cliath
- (d) Is gá úseacdan teilifíse a bheith agat má tá teilifís agat. ceadúnas
- (e) Thug mo chara tlngaalesa dom go mbeadh sé ag an bpictiúrlann. gealltanas
- (f) Bhuail Páidí an liathróid go hhláacitnc! cliathánach
- (g) Tá sloútfna sa mhonarcha. folúntas
- (h) Fuair Mamaí shfoaemia nuair a bhain sí na sáilí arda di! faoiseamh

4. Cuir ciorcal thart ar gach dara litir chun focail a dhéanamh. Scríobh iad.

elfibaltnhosrcpifanniepigtm pdhie ciblmsicrirabtmhploibúmnrteadsngfpiraetnh

- (a) liath (b) scian (c) eitpheil
- (d) sciath (e) liúntas (f) cliath

5. Faigh an focal sa liosta a mhalartaíonn leo seo.

- (a) gealgháireach gruama (b) ag cailliúint ag buachan
- (c) ag fulaingt faoiseamh (d) forc an scian

6. Faigh na focail seo sa chuardach focal.

gealltanás ceadúnas maithiúnas folúntas liúntas ag buachan
 buachail buacaire gruama stuama cispheil eitpheil taitneamh
 faoiseamh gaineamh cliathánach liath cliath sciath scian

c	m	a	i	t	h	i	ú	n	a	s	ó
a	m	a	u	t	s	a	t	n	ú	i	l
b	u	a	c	h	a	i	l	l	a	g	s
s	l	l	i	a	t	h	e	o	i	r	a
a	i	m	n	h	t	a	i	l	c	u	n
t	e	i	t	p	h	e	i	l	e	a	a
n	h	m	a	e	n	t	i	a	t	m	t
ú	p	h	m	a	e	n	i	a	g	a	l
l	s	f	a	o	i	s	e	a	m	h	l
o	i	n	e	r	i	a	c	a	u	b	a
f	c	n	a	h	c	a	u	b	g	a	e
c	e	a	d	ú	n	a	s	e	r	a	g
i	h	c	a	n	á	h	t	a	i	l	c
s	c	i	a	n	ú	s	c	i	a	t	h

7. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

(a) ciúnas ceadúnas

(b) peil eitpheil

(c) meiriceánach cliathánach

(d) fia sciath

8. Bris na focail seo suas ina siollaí.

Mar Shampla: Dún (1) Cupán (2) Líomanáid (3)

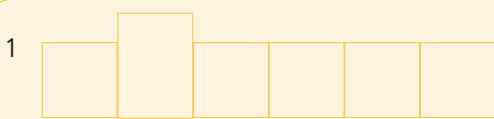
- (a) gealltanas
- (b) buachaill
- (c) faoiseamh
- (d) ceadúnas
- (e) cispheil
- (f) buacaire
- (g) maithiúnas
- (h) sciath

dhá shiollach	trí shiollach
buach / aill	geall / an / as
faois / eamh	cead / ún / as
cis / pheil	buac / air / e
sci / ath	maith / iún / as

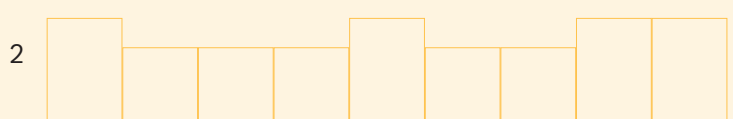
10. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

(a) maithiúnas	<u>maith</u>	(b) scian	<u>Ian / an</u>
(b) liath	<u>lia</u>	(d) gaineamh	<u>neamh / amh</u>
(e) faoiseamh	<u>aois / amh</u>	(f) buacaire	<u>bua / aire</u>
(g) stuama	<u>stua / tua / am</u>	(h) buachaill	<u>bua / chaill / aill</u>
(i) ceadúnas	<u>cead / dún / as</u>	(j) gealltanas	<u>geall / as</u>

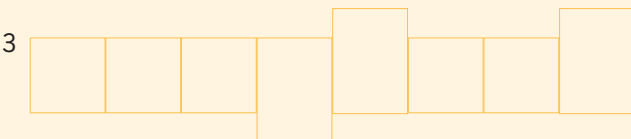
10. Lión na boscaí leis na litreacha cearta.

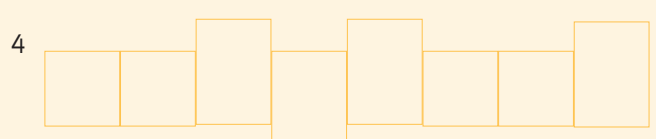
stuama

buachaill

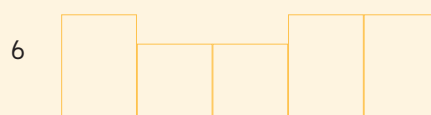
cispheil

eitpheil

gruama

liath

13

bródúil
fearúil
banúil
spórtúil
grástúil

14

ag ceoltóireacht
ag curadóireacht
ag fíodóireacht
ag dreapadóireacht
ag seoltóireacht

15

an thairiscint
an tuairisc
gaisciúil
meisciúil
i dtaisce

16

an bradán
an portán
an scadán
an t-árasán
an t-ardán

Focail Bhreise

1. Faigh an focal ceart as an liosta chun na bearnaí a líonadh.

- (a) Is ainmhí grástúil í an eala.
- (b) Bhí Daidí bródúil nuair a bhuaigh mé an cluiche leadóige.
- (c) Ba dhuine fearúil é Napoleon.
- (d) Bíonn na feirmeoirí ag curadóireacht san Earrach.
- (e) Scríobh mé tuairisc ar shaol na ndaoine in aimsir an ghorta.
- (f) Chuir an t-iora rua na cnónna i dtaisce.

2. Faigh an focal ceart as an liosta a dhéanann comhchiall leo seo.

léirmheas tuairisc

ag sábháil i dtaisce

foirgneamh beag an t-árasán

stáitse an t-ardán

mórtasach bródúil

3. Scríobh na focail seo in ord aibítreach.

fearúil meisciúil bródúil árasán portán tuairisc tairiscint

árasán bródúil fearúil meisciúil portán tairiscint tuairisc

4. Meitseáil na siollaí chun focail a dhéanamh.

(a) port

isc

portán

(b) tuair

ce

tuairisc

(c) ard

úil

ardán

(d) tais

án

taisce

(e) ban

án

banúil

5. Aimsigh an focal litrithe mí-cheart agus scríobh i gceart é.

(a) Fuair an t-iascaire ndbará san abhainn. bradán

(b) Níl a fhios agam conas a bheith ag ótídiehcafor! fíodóireacht

(c) Níl cónaí orm in náásra. árasán

(d) Is duine lfraúie é an saighdiúir sin! fearúil

(e) Fuair sí ttnaiircsi chun dul go dtí an Ghaeltacht. tairiscint

(f) Cuirim mo chuid airgid i sectdai i gcomhair na Nollag. dtaisce

(g) Ní raibh mé ag tsehcoalterói riamh! seoltóireacht

(h) Uaireanta bíonn dnácas ag daoine chun bricfeasta! scadán

Aonad 4

Focail le 'úil, óireacht, isc agus án' istigh iontu.

6. Úsáid focail as an liosta chun a mhalairt de na focail seo thíos a aimsiú.

- (a) sóbráilte _____ **meisciúil**
- (b) tuathalach _____ **grástúil**
- (c) fearúil _____ **banúil**
- (d) banúil _____ **fearúil**
- (e) náireach _____ **bródúil**

7. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

- (a) siopadóireacht _____ **dreapadóireacht** (b) feidhmiúil _____ **gaisciúil**
- (c) féachaint _____ **an thairiscint** (d) amhrán _____ **portán**

8. Líon na bearnaí sa ghreille thíos

grástúil	Níos grástúla	Is grástúla
meisciúil	Níos meisciúla	Is meisciúla
bródúil	Níos bródúla	Is bródúla
banúil	Níos banúla	Is banúla
fearúil	Níos fearúla	Is fearúla
spórtúil	Níos spórtúla	Is spórtúla

9. Cuir na focail seo san uimhir iolra.

Uatha	Iolra	Uatha	Iolra
(a) an portán	<u>na portáin</u>	(b) an scadán	<u>na scadáin</u>
(c) an t-árasán	<u>na h-árasáin</u>	(d) an portán	<u>na portáin</u>
(e) an tuairisc	<u>na tuairiscí</u>	(f) an thairiscint	<u>an tairiscintí</u>
(g) an t-ardán	<u>na h-ardáin</u>	(h) an bradán	<u>na bradáin</u>

10. Cad atá ar siúl agam?

(a) Úsáidim seol agus snáthaid chun an ceard seo a dhéanamh.

fíodóireacht

(b) Úsáidim seol agus an ghaoth chun an spórt seo a dhéanamh.

seoltóireacht

(c) Úsáidim céachta agus cliath chun an obair earraigh seo a dhéanamh.

curadóireacht

(d) Úsáidim rópaí chun a bheith sábháilte ar an aill.

dreapadóireacht

(e) Úsáidim uirlis chun é seo a dhéanamh.

ceoltóireacht

1. Faigh an focal ceart chun na bearnaí a líonadh.

- (a) Is duine fiosrach í mo Mhamó.
- (b) Bhí an leabhar sin suimiúil.
- (c) Ní maith liom féachaint ar dhaoine ag dornálaíocht.
- (d) Tá an fheamainn le feiceáil cois trá.
- (e) Chan an cór na h-iomann ag an Aifreann.
- (f) Bhí an bhaintreach brónach nuair a fuair a fear chéile bás.
- (g) Bhain an portán greim asam nuair a phioc mé suas é.
- (h) Tá ceadúnas tiomána ag mo dheirfiúr.
- (i) Thit Pól go tuathalach agus bhris sé a rúitín.
- (j) Ní duine foighneach é mo mhúinteoir!
- (k) Níl aon teorainn leis an obair atá le déanamh le Mamaí.
- (l) Tá dath liath ar mo mhála scoile.
- (m) Faighim liúntas ó mo thuismitheoirí gach seachtain.
- (n) Fillean an feall ar an bhfeallaire.
- (o) Cén táille a bhí ar an mbus go Béal Feirste?

an bhaintreach	ceadúnas	na h-iomann	suimiúil	fiosrach
ag dornálaíocht	liúntas	foighneach	an fheamainn	an portán
tuathalach	feall	teorainn	táille	liath

2. Cuir na litreacha seo san ord ceart chun focal a dhéanamh!

(a) ffire (A1)	<u>foirfe</u>	(b) nbiclaan (A2)	<u>baclainn</u>
(c) astmau (A3)	<u>stuama</u>	(d) naádr (A4)	<u>ardán</u>
(e) nbrdáa (A4)	<u>bradán</u>	(f) leithehp (A3)	<u>eitpheil</u>
(g) etláli (A2)	<u>táille</u>	(h) dimao (A1)	<u>iomad</u>

3. Faigh na focail seo sa chuardach focal.

cliath ornáideach suimiúil buacaire gealltanas dánlann
 marglann foirfe cainteach feallaire scadán tuairisc
 ceadúnas ag buachan portán cispheil

g	e	a	l	l	t	a	n	a	s	e	o
á	c	a	i	n	t	e	a	c	h	l	e
b	g	t	e	r	i	a	l	l	a	e	f
c	e	a	d	ú	n	a	s	t	r	i	l
l	e	n	n	a	h	c	a	u	b	g	a
i	f	á	c	i	s	p	h	e	i	l	h
ú	r	t	i	c	s	i	r	i	a	u	t
i	i	r	e	i	n	á	d	a	c	s	a
m	o	o	n	n	a	l	g	r	a	m	i
i	f	p	o	n	n	a	l	n	á	d	l
u	b	u	a	c	a	i	r	e	p	i	c
s	i	h	c	a	e	d	i	á	n	r	o

4. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

- (a) i dtaisce ais / tais / aisce (b) seoltóireacht seo / seol / seoltóir / tóir
each / ach / acht
- (c) bródúil bród / dúil (d) grástúil grá / grást / rás
tú / as
- (e) tuairisc tua / uair / air (f) portán port / tá / ort
- (g) ardán ard / ar / dán / dá (h) fearúil fear / ar / arú
- (i) tuath tua (j) cleite eite / te / leite

17

faic

an maicréal

an aiste

an t-aistear

an baiste

18

múchta

an rósta

an tósta

crosta

pósta

19

an gréasaí

an siceolaí

an rúnaí

an tógálaí

an sciamheolaí

20

an bromach

an ciotach

an deasach

aisteach

an tAtlantach

Focail Bhreise

1. Bris na focail seo suas ina siollaí.

Mar Shampla: Dún (1) Cupán (2) Líomanáid (3)

- (a) aiste
- (b) crosta
- (c) Atlantach
- (d) ciotach
- (e) tógálaí
- (f) gréasaí
- (g) siceolaí
- (h) sciamheolaí

	dhá shiollach	trí shiollach
(a) aiste	ais / te	At / lan / tach
(b) crosta	cros / ta	tóg / ál / í
(c) Atlantach	ciot / ach	sic / eol / aí
(d) ciotach	gréas / aí	sciamh / eol / aí
(e) tógálaí		
(f) gréasaí		
(g) siceolaí		
(h) sciamheolaí		

2. Cuir na focail seo san uimhir iolra.

Uatha

Iolra

(a) an gréasaí

na gréasaithe

(b) an siceolaí

na siceolaithe

(c) an rúnaí

na rúnaithe

(d) an tógálaí

na tógálaithe

(e) an sciamheolaí

na sciamheolaithe

(f) an bromach

na bromaigh

(g) an aiste

na h-aistí

(h) an baiste

na baistí

3. Faigh an focal ceart as an liosta a dhéanann comhchiall leo seo.

turas

an t-aistear

capall óg

an bromach

foirgneoir

an tógálaí

aigéan

an tAtlantach

tada

faic

4. Scríobh na focail seo in ord aibíteach.

baiste gréasaí aisteach
aistear rúnaí faic aiste

aiste

aisteach

aistear

baiste

faic

gréasaí

rúnaí

5. Cuir ciorcal thart ar gach dara litir chun focail a dhéanamh. Scríobh iad.

lfianidcrriólsgtmaiairesftbepcfrlovshhtmauriúmnpalínmoúgchlhrtpa

(a) faic

(b) aiste

(c) rúnaí

(d) rósta

(e) crosta

(f) múchta

6. Bris an cód.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
e	r	á	b	s	l	p	c	t	n	d	j	a	u	f	m	v	g	é	í	h	o	ó	i	ú

9 23 18 3 6 13 20

2 25 10 13 20

13 24 5 9 1 13 2

(a) tógálaí (b) rúnaí (c) aistear

4 2 22 16 13 8 21

16 25 8 21 9 13

18 2 19 13 5 13 20

(d) bromach (e) múchta (f) gréasaí

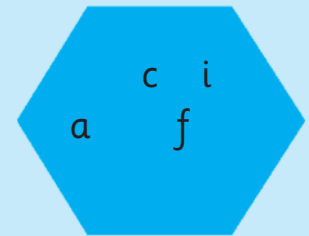
7. Aimsigh na focail.

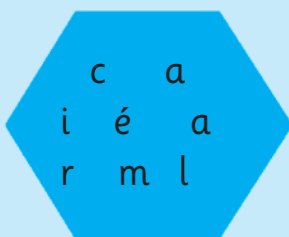
(a) atlantach

(b) ciotach

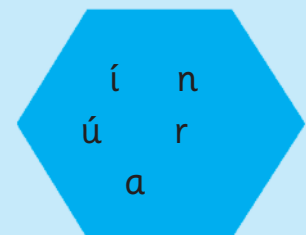
(c) faic

(d) maicréal

(e) aisteach

(f) rúnaí

9. Scríobh abairt leis na focail seo.

Mar Shampla: Níl **aon** airgead agam.

Tá **éan** sa chrann.

(a) rósta _____

rosta _____

(b) aisteach _____

aistear _____

10. Cé mé féin?

(a) Deisim bróga.

an gréasaí

(b) Bíim ag déanamh obair riaracháin san oifig.

an rúnaí

(c) Tógaim foirgnimh.

an tógálaí

(d) Bíonn daoine ag féachaint go h-álainn nuair a bhím críochnaithe leo!

an sciamheolaí

(e) Scríobhaim le mo lámh dheas.

an deasach

(f) Scríobhaim le mo lámh chlé.

an ciotach

Aonad 7 Focail le 'lann, uis, eas, ea, éad agus earr' istigh iontu.

21

an amharclann
an saotharlann
an phictiúrlann
an aíochtlann
an iarsmalann

22

an tuisle
an chuisle
an cuisneoir
an fhuisseog
an puisín

23

in easnamh
an t-easlán
an easna
an meas
an meastachán

24

an t-éadan
éadomhain
an t-éadóchas
an cearrbhach
an ghearrthóg

Focail Bhreise

1. Faigh an focal ceart as an liosta chun na bearnaí a líonadh.

- (a) Bíonn eolaí ag obair i saotharlann
- (b) Is aoibhinn liom dul go dtí an phictiúrlann le mo chairde chun scannán a fheiceáil.
- (c) Cuireann seandálaithe iarsmaí san iarsmalann.
- (d) Bhain mé tuisle as Ciara nuair a bhíomar ag imirt peile!
- (e) Níor chuala mé an fhuisseog ag canadh riamh!
- (f) Bhris an t-imreoir rugbaí easna ina ucht nuair a bhí an cluiche ar siúl.

2. Faigh an focal ceart as an liosta a dhéanann comhchiall leo seo.

tomhas

an meastachán

giota

an ghearrthóg

ar strae

in easnamh

cat óg

an puisín

músaem

an iarsmalann

Aonad 7 Focail le 'lann, uis, eas, ea, éad agus earr' istigh iontu.

3. Meitseáil na siollaí chun focail a dhéanamh.

(a) eas	an	<u>easna</u>
(b) tuis	thóg	<u>tuisle</u>
(c) éad	le	<u>éadan</u>
(d) gearr	bhach	<u>gearrthóg</u>
(e) cearr	na	<u>cearrbhach</u>

4. Aimsigh an focal litrithe mí-cheart agus scríobh i gceart é.

- (a) Déan tcamsaenhá ar fhad an bhoird sin. meastachán
- (b) Bhí an bhrarecac ag imirt cártaí! cearrbhach
- (c) Tháinig cédasóha ar Mham nuair a chonaic sí na h-éadaí a bhí fós le h-iarzáil aici!
éadóchas
- (d) Bhí tógrearhg as an bpaipéar ag Daideo mar gheall ar bhalla Bheirlín. gearrthóg
- (e) Tá lecius ag gach duine beo! cuisle
- (f) Chonaic mé dráma iontach san Incmaharna aréir. amharclann

5. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

- (a) bradán an t-easlán (b) sicín puisín
- (c) fáinleog fuisseog (d) dánlann aíochtlann

Aonad 7 Focail le ‘lann, uis, eas, ea, éad agus earr’ istigh iontu.

6. Faigh na focail seo sa chuardach focal.

gearrthóg cearrbhach éadóchas éadomhain éadan
meastachán meas easna easlán in easnamh
puisín fuiseog cuisneoir cuisle tuisle iarsmalann
aíochtlann pictiúrlann saotharlann amharclann

c	i	a	r	s	m	a	l	a	n	n	t	s	é
e	r	f	e	a	s	n	a	m	e	á	u	a	a
a	i	u	n	v	b	s	a	e	m	l	i	o	d
r	o	i	a	r	í	o	p	r	e	s	s	t	ó
r	e	s	d	a	s	u	i	l	p	a	l	h	c
b	n	e	a	b	m	n	r	é	t	e	e	a	h
h	s	o	é	a	d	o	m	h	a	i	n	r	a
a	i	g	i	n	e	a	s	n	a	m	h	l	s
c	u	n	n	n	a	l	t	h	c	o	í	a	u
h	c	u	i	s	l	e	p	u	i	s	í	n	r
r	p	i	c	t	i	ú	r	l	a	n	n	n	e
e	d	f	n	n	a	l	c	r	a	h	m	a	i
r	i	m	e	a	s	t	a	c	h	á	n	e	a
o	g	e	a	r	r	t	h	ó	g	r	t	h	m

7. Bris na focail seo suas ina siollaí.

Mar Shampla: Dún (1) Cupán (2) Líomanáid (3)

- (a) meastachán
- (b) éadóchas
- (c) iarsmalann
- (d) cuisneoir
- (e) éadomhain
- (f) tuisle
- (g) gearrthóg
- (h) pictiúrlann

dhá shiollach	trí shiollach
cuis / neoir	meas / ta / chán
tuis / le	éa / dóch / as
gearr / thóg	pic / tiúr / lann
éar / domhain	iar / sma / lann

Aonad 7 Focail le 'lann, uis, eas, ea, éad agus earr' istigh iontu.

8. Scríobh abairt leis na focail seo.

Mar Shampla: Níl **aon** airgead agam.
Tá **éan** sa chrann.

- (a) cearrbhach _____
cabhrach _____
- (b) éadomhain _____
éadan _____
- (c) fuiseog _____
fuinseog _____

9. Cuir na focail seo san uimhir iolra.

Uatha	Iolra	Uatha	Iolra
(a) an amharclann	<u>na h-amharclanna</u>	(b) an puisín	<u>na puisíní</u>
(c) an t-easlán	<u>na h-easláin</u>	(d) an meastachán	<u>na meastacháin</u>
(e) an chuisle	<u>na cuislí</u>	(f) an tuisle	<u>na tuislí</u>
(g) an aíochtlann	<u>na h-aíochtlanna</u>	(h) an ghearrthóg	<u>na gearrthóga</u>

10. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

(a) pictiúrlann	<u>pictiúr / ann</u>	(b) easna	<u>eas / as / na</u>
(b) easlán	<u>eas / as / lá lán / slán</u>	(d) meastachán	<u>meas / eas / as / ach</u>
(e) éadan	<u>éad / an</u>	(f) éadóchas	<u>éad / dóchas / as</u>
(g) gearrthóg	<u>gearr / thóg / óg</u>	(h) puisín	<u>is</u>

25

éigin

an éigeandáil

an bharróg

an leadóg

an fhéasóg

26

ag eumadóireacht

ag seodóireacht

ag feirmeoireacht

ag siopadóireacht

ag bádóireacht

27

an rugbaí

an hacaí

an tacsáí

an moncaí

an geansaí

28

an t-adhmad

an admháil

admhaigh

an t-adhastar

an adharc

Focail Bhreise

1. Meitseáil na siollaí chun focail a dhéanamh.

(a) éig	óg	éigin
(b) rug	caí	rugbaí
(c) ad	baí	admháil
(d) mon	mháil	moncaí
(e) barr	in	barróg

2. Aimsigh an focal litrithe mí-cheart agus scríobh i gceart é.

(a) Tá gsófaé fhada ar Dhaidí na Nollag.

féasóg

(b) " mAhiadhg dom gur thóg tú é," a bhéic mo dheartháir.

Admhaigh

(c) "Cuir ddmaha ar an tine," arsa Daideo.

adhmad

(d) Chuir Daideo traahsda ar an gcapall fadó.

adhastar

(e) Ba bhreá liom dul ag tbáhcdoaeir!

bádóireacht

(f) Buaileann an clog ar scoil má bhíonn léiigádena ann!

éigeandáil

(g) Shéid Daidí an cardha mar bhí mé déanach!

adharc

3. Faigh an focal ceart as an liosta a dhéanann comhchiall leo seo.

rud práinneach

éigeandáil

ainmhí

moncaí

cluiche le liathróid ubhchruthach

rugbaí

Úsáidtear raicéad chun í a imirt

leadóg

Rinne Mozart é seo.

cumadóireacht

4. Scríobh na focail seo in ord aibítreach.

éigin hacaí admháil tacsáí
admhaigh adharc geansaí

adharc

admhaigh

admháil

éigin

geansaí

hacaí

tacsáí

5. Cuir ciorcal thart ar gach dara litir chun focail a dhéanamh. Scríobh iad.

dé f i h g r i c n l h e a d c v a f i r a s d f h l m e a f d e b p a i r m r l ó c g n a l d p m e h s á i i m l p f r é d a l s m ó c g

(a) éigin

(b) hacaí

(c) adhmaid

(d) barróg

(e) admháil

(f) féasóg

6. Bris an cód.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
e	r	á	b	s	l	p	c	t	n	d	j	a	u	f	m	v	g	é	í	h	o	ó	i	ú

(a) 18 1 13 10 5 13 20 **geansaí** (b) 21 13 8 13 20 **hacaí** (c) 13 11 21 16 13 11 **adhmad**

(d) 13 11 16 21 3 24 6 **admháil** (e) 16 22 10 8 13 20 **moncaí** (f) 4 13 2 2 23 18 **barróg**

7. Cuir na focail seo san uimhir iolra.

Uatha	Iolra	Uatha	Iolra
(a) an moncaí	<u>na moncaithe</u>	(b) an geansaí	<u>na geansaithe</u>
(c) an tacsáí	<u>na tacsaithe</u>	(d) an t-adhmad	<u>na h-adhmaid</u>
(e) an bharróg	<u>na barróga</u>	(f) an fhéasóg	<u>na féasóga</u>
(g) an adharc	<u>na h-adharca</u>	(h) an admháil	<u>na h-admhálacha</u>

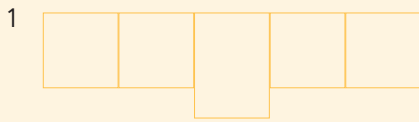
8. Cad atá ar siúl agam?

(a) Déanaim slabhraí agus bráisléid.	<u>ag seodóireacht</u>
(b) Scríobhaim ceol, leabhair nó filíocht!	<u>ag cumadóireacht</u>
(c) Tá a lán talún agam! Bím ag curadóireacht.	<u>ag feirmeoireacht</u>
(d) Is breá liom a bheith amuigh ar an bhfarráige.	<u>ag seodóireacht</u>
(e) Ceannaím rudaí.	<u>ag siopadóireacht</u>

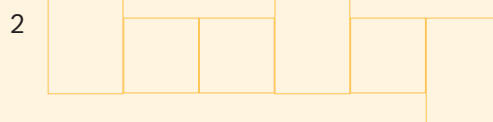
9. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

(a) éigeandáil	<u>dá / dáil / an</u>	(b) féasóg	<u>óg / as / só</u>
(b) bádóireacht	<u>bá / bád / bádoir each / ach / acht</u>	(d) barróg	<u>barr / ar / óg</u>
(e) seodóireacht	<u>seo / seodóir / ach each / acht</u>	(f) siopadóireacht	<u>siopa / siopadóir each / ach / acht</u>
(g) feirmeoireacht	<u>feirm / each ach / acht</u>	(h) adhastar	<u>as / tar</u>

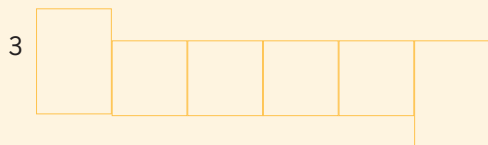
10. Líon na boscaí leis na litreacha cearta.

éigin

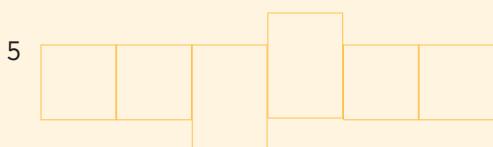
leadóg

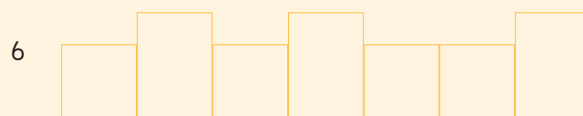
barróg

tacsáí

rugbaí

admháil

29

an ceardaí
 an seanchaí
 an freastalaí
 an dornálaí
 an ceantálaí

30

an ríomhaire
 an ríomhphost
 an cnámharlach
 ag lámhacán
 an ghníomhaíocht

31

an cigire
 an t-iascaire
 an ceannaire
 an cócaire
 an spásaire

32

ardaigh
 ordaigh
 impigh
 aistrigh
 beannaigh

Focail Bhreise

1. Faigh an focal ceart as an liosta chun na bearnaí a líonadh.

(a) Dhíol _____ **ag ceantálaí** _____ an teach.

(b) Tháinig _____ **an cigire** _____ isteach sa seomra ranga agus dúirt sí go rabhamar ar fheabhas!

(c) Bíonn _____ **gníomhaíocht** _____ ar siúl agam gach lá tar éis scoile.

(d) Bhí _____ **cnámharlach** _____ ar crochadh sa saotharlann chun na cnámha a thaispeáint dúinn.

(e) Is breá liom nuair a bhíonn deis againn _____ **an ríomhaire** _____ a úsáid ar scoil.

(f) Chuaigh **an spásaire** _____ go dtí an ghealach sa spáslong.

2. Úsáid focail as an liosta chun a mhalairt de na focail seo thíos a aimsiú.

(a) ísligh _____ **ardaigh** _____

(b) maslaigh _____ **beannaigh** _____

(c) ag siúl _____ **ag lámhacán** _____

(d) duine beo _____ **cnámharlach** _____

3. Faigh na focail seo sa chuardach focal.

beannaigh aistrigh impigh ordaigh ardaigh spásaire
 cócaire ceannaire iascaire cigire seanchaí
 gníomhaíocht ag lámhacán cnámharlach ríomhphost
 ríomhaire ceantálaí dornálaí freastalaí ceardaí

u	r	g	n	í	o	m	h	a	í	o	c	h	t	ú
r	í	a	g	t	s	o	h	p	h	m	o	í	r	i
h	o	r	í	o	m	h	p	h	o	s	t	á	i	t
g	m	e	c	n	á	m	h	a	r	l	a	c	h	e
f	h	r	n	á	c	a	h	m	á	l	g	a	g	r
s	a	i	í	r	s	e	a	n	c	h	a	í	i	i
h	i	a	a	b	e	c	i	g	i	r	e	i	a	a
g	r	n	l	e	r	i	a	c	s	a	i	m	n	h
i	e	n	á	n	c	ó	c	a	i	r	e	p	n	m
a	c	a	n	é	r	h	g	i	r	t	s	i	a	o
d	r	e	r	s	p	á	s	a	i	r	e	g	e	í
r	o	c	o	t	r	o	r	d	a	i	g	h	b	r
a	f	b	d	e	u	í	a	l	á	t	n	a	e	c
é	f	r	e	a	s	t	a	l	a	í	m	p	l	i
b	e	r	u	i	c	e	a	r	d	a	í	n	m	e

4. Bris na focail seo suas ina siollaí.

Mar Shampla: Dún (1) Cupán (2) Líomanáid (3)

- (a) ceardaí
- (b) ordaigh
- (c) ríomhphost
- (d) ceannaire
- (e) ríomhaire
- (f) freastalaí
- (g) beannaigh
- (h) dornálaí

dhá shiollach	trí shiollach
ceard / aí	ceann / air / e
ord / aigh	ríomh / air / e
ríomh / phost	freas / tal / aí
beann / aigh	dorn / ál / aí

Aonad 9

Focail le 'aí, mh, ire agus igh' istigh iontu.

5. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

- (a) féilire ceannaire (b) tionóntaí searchaí
 (c) salach cnámharlach (d) beacán lámhacán

6. Bris an cód.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
e	r	á	b	s	l	p	c	t	n	d	j	a	u	f	m	v	g	é	í	h	o	ó	i	ú

24	16	7	24	18	21	8	24	18	24	2	1	24	13	5	8	13	24	2	1

- (a) impigh (b) cigire (c) iascaire

11	22	2	10	3	6	13	20	22	2	11	13	24	18	21	8	1	13	2	11	13	20

- (d) dornálaí (e) ordaigh (f) ceardaí

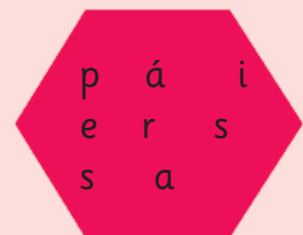
7. Aimsigh na focail.

- (a) ceannaire

- (b) ordaigh

- (c) spásaire

- (d) ceantálaí

- (e) impigh

- (f) beannaigh

8. Cé mé féin?

(a) Táim i bhfeighil ar ghrúpa.

ceannaire

(b) Insím scéalta.

seanchaí

(c) Téim amach ar bhád le h-eangacha.

iascaire

(d) Oibrím sa chistin.

cócaire

(e) Breathnaím ar dhaoine agus breacaim nótaí.

cigire

(f) Úsáidim mitíní don spórt seo!

dornálaí

(g) Bíonn leabhar nótaí agus biachlár agam.

freastalaí

(h) Díolaim agus ceannaím rudaí éagsúla.

ceantálaí

9. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

(a) ceantálaí ceant / ál / tá(b) seanchaí sean / an(c) cnámharlach cnámh / ar / ach / ná(d) gníomhaíocht gníomh / ní / ocht(e) spásaire spás / air / aire(f) lámhacán lámh(g) dornálaí dorn / ná(h) ceardaí ceard / ard(i) ceannaire ceann / ann / air(j) ardaigh ard

10. Scríobh na briathra seo i gceart.

An Aimsir Chaite	An Aimsir Láithreach	An Aimsir Fháistineach
D'ardaigh sé	Ardaíonn sé	Ardóidh sé
D'impigh siad	Impíonn siad	Impeoidh siad
D'aistrigh sí	Aistríonn sí	Aistroidh sí
Bheannaigh sibh	Beannaíonn sibh	Beannóidh sibh
D'ordaíomar	Ordaímid	Ordóimid

1. Faigh an focal ceart chun na bearnaí a líonadh.

- a) Is breá lem Dhaideo maicréal a ithe.
- b) Rug mé barróg ar mo Mhamó mar ní fhaca mé í le tamall.
- c) Is ceardaí iontach é m'uncaíl. Is féidir leis aon rud a dhéanamh!
- d) Bhí an capall ar adhastar ag an marcach.
- e) "Cuir ort an geansaí sin mar tá sé fuar amuigh," arsa an múinteoir.
- f) Bhí an cócaire ag obair go dian sa chistin.
- g) Uaireanta bíonn an t-Atlantach an-garbh.
- h) Ar mo laethanta saoire d'fhan mé in aíochtlann.
- i) Bhain mo chara tuisle asam nuair a bhíomar ag imirt cispheile.
- j) Níl an t-uisce éadomhain sa linn snámha.
- k) Téann Mamaí go dtí an sciamheolaí chun smideadh a cheannach.
- l) Déanann an rúnaí an fhótachóipeáil dúinn ar scoil.
- m) Thosaigh an babaí ag lámhacán cúpla lá ó shin.
- n) Is ciotach í mo Mhamó.
- o) Bhuail an sliotar mé san éadan mar níor chuir mé mo chlogad orm!

an t-Atlantach	sciamheolaí	aíochtlann	cócaire	ceardaí
geansaí	adhastar	maicréal	ciotach	barróg
éadan	rúnaí	éadomhain	tuisle	ag lámhacán

2. Cuir na litreacha seo san ord ceart chun focal a dhéanamh!

(a) arsót (A6)	<u>rósta</u>	(b) nlesáa (A7)	<u>easlán</u>
(c) ímaocn (A8)	<u>moncaí</u>	(d) serpáisa (A9)	<u>spásaire</u>
(e) ífraelaats (A9)	<u>freastalaí</u>	(f) ígraésa (A6)	<u>gréasaí</u>
(g) dadamh (A8)	<u>adhmad</u>	(h) eclusi (A7)	<u>cuisle</u>

3. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

- (a) aisteach ais / aiste / teach
each / ach (b) gearrthóg gearr / thóg / óg / ar
- (b) iarsmalann iar / iarsma / ann (d) saotharlann saothar / ann / ar
thar / othar
- (e) meas eas / as (f) cearrbhach cearr / ar / ach
- (g) rósta ró / rós / ósta (h) éadan éad / ab
- (i) éadomhain éad / domhain
dom / do (j) easlán eas / slán / lán / as

1. Bris an cód.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
e	r	á	b	s	l	p	c	t	n	d	j	a	u	f	m	v	g	é	í	h	o	ó	i	ú

9 13 8 5 13 20

2 23 5 9 13

8 23 8 13 24 2 1

(a) tacsáí (b) rósta (c) cócaire

8 2 22 5 9 13

6 1 13 11 23 18

16 22 10 8 13 20

(d) crosta (e) leadóg (f) moncaí

33

an teachtaire
 an teachtaireacht
 an eisceacht
 an ghluaiseacht
 an bleachtair

34

An t-aiseolas
 an t-aiséirí
 an t-aisteoir
 an t-aistritheoir
 laistigh

35

an t-iriseoir
 an réiteoir
 an bainisteoir
 an cisteoir
 an t-imreoir

36

an abhainn
 an abhcóide
 na fabhraí
 an slabhra
 an gabhar

Focail Bhreise

1. Faigh an focal ceart as an liosta a dhéanann comhchiall leo seo.

scéalaí an teachtaire

scríbhneoir an t-iriseoir

ach amháin an eisceacht

dlíodóir an abhcóide

sruthán mór an abhainn

2. Aimsigh an focal litrithe mí-cheart agus scríobh i gceart é.

(a) Bíonn an tscoieir ag suimiú agus ag dealú!
cisteoir

(b) Tá cárta dearg agus buí ag an trioriée.
réiteoir

(c) Bíonn an chdóbeia ag obair sa chúirt.
abhcóide

(d) Dheisigh an seodóir an bslhara a bhí briste agam!
slabhra

(e) Bíonn rriiisoe ag scríobh sa nuachtán agus ag caint ar an teilifís.
iriseoir

(f) Itheann rhabga aon rud!
gabhar

(g) An tsceihca a dhéanann an riail!
eisceacht

3. Cuir ciorcal thart ar gach dara litir chun focail a dhéanamh. Scríobh iad.

maniespéhinrlíngnadbrrhealrladbrrheanilhfjnp

(a) _____ **aiséirí**

(b) _____ **gabhar**

(c) _____ **abhainn**

4. Faigh na focail seo sa chuardach focal.

teachtaire teachtaireacht eisceacht gluaiseacht bleachttaire
 aiseolas aiséirí aisteoir aistritheoir laistigh
 réiteoir bainisteoir cisteoir imreoir abhainn
 abhcóide fabhraí slabhra gabhar iriseoir

b	ú	t	h	c	a	e	s	i	a	u	l	g	b	i
l	t	e	a	c	h	t	a	i	r	e	m	n	a	r
e	s	e	r	t	h	c	a	e	c	s	i	e	i	o
a	i	s	e	o	l	a	s	a	b	h	a	i	n	n
c	m	í	r	i	é	s	i	a	r	e	r	a	i	e
h	a	i	s	t	r	i	t	h	e	o	i	r	s	d
t	r	i	o	e	s	i	r	i	l	p	o	h	t	i
a	r	é	i	t	e	o	i	r	u	i	e	b	e	ó
i	l	a	i	s	t	i	g	h	r	e	r	a	o	c
r	i	o	e	t	s	i	a	g	h	l	m	l	i	h
e	c	i	s	t	e	o	i	r	e	r	i	s	r	b
t	e	a	c	h	t	a	i	r	e	a	c	h	t	a
í	a	r	h	b	a	f	m	g	a	b	h	a	r	o

5. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

- (a) istigh laistigh (b) feirmeoir réiteoir
 (c) iascaire bleachtaire (d) urlabhra slabhra

6. Bris an cód.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
e	r	á	b	s	l	p	c	t	n	d	j	a	u	f	m	v	g	é	í	h	o	ó	i	ú

13 24 5 19 24 2 20 24 16 2 1 22 24 2 18 13 4 21 13 2

- (a) aiséirí (b) imreoir (c) gabhar

13 24 5 1 22 6 13 5 13 4 21 13 24 10 10 15 13 4 21 2 13 20

- (d) aiseolas (e) abhainn (f) fabhraí

7. Bris na focail seo suas ina siollaí.

Mar Shampla: Dún (1) Cupán (2) Líomanáid (3)

- (a) eisceacht
 (b) réiteoir
 (c) aiseolas
 (d) teachtaire
 (e) bleachtaire
 (f) cisteoir
 (g) aistritheoir
 (h) slabhra

dhá shiollach	trí shiollach
eis / ceacht	teacht / air / e
réit / eoir	bleacht / air / e
cis / teoir	ais / eol / as
slabh / ra	ais / tri / theoir

Aonad 11

Focail le 'eacht, ais, eoir agus abh' istigh iontu.

8. Cuir na focail seo san uimhir iolra nó san uimhir uatha.

Uatha	Iolra	Uatha	Iolra
(a) eisceacht	<u>na h-eisceachtaí</u>	(b) réiteoir	<u>na réiteoirí</u>
(c) teachtaireacht	<u>na teachtaireachtaí</u>	(d) cisteoir	<u>na cisteoirí</u>
(e) abhainn	<u>na h-aibhneacha</u>	(f) <u>fabhra</u>	fabhraí
(g) slabhra	<u>na slabhraí</u>	(h) gabhar	<u>na gabhair</u>

9. Cé mé féin?

(a) Táim go maith mar cheannaire	<u>an bainisteoir</u>
(b) Bíim ar an stáitse agus an scáileán.	<u>an t-aisteoir</u>
(c) Tugaim scéal do dhaoine.	<u>an teachtaire</u>
(d) Labhraím teangacha éagsúla!	<u>an t-aistritheoir</u>
(e) Tuigim cúrsaí airgeadais!	<u>an cisteoir</u>
(f) Tá feadóg agam.	<u>an réiteoir</u>
(g) Is breá liom cás a bhuachan.	<u>an abhcóide</u>

10. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

(a) imreoir	<u>im / reo / oir</u>	(b) aisteoir	<u>is / ais / aiste te / oir / teo</u>
(c) teachtaire	<u>teach / teacht / each ach / acht / air</u>	(d) eisceacht	<u>is / ceacht / ach each / acht</u>
(e) iriseoir	<u>iris / is / seo</u>	(f) gabhar	<u>gabh / ar</u>
(g) bleachtair	<u>leacht / each / ach acht / air</u>	(h) gluaiseacht	<u>gluais / seacht / each lua / is / each / ach acht / ais</u>

37

an t-oibrith^{eoir}
 an feirme^{eoir}
 an leictre^{eoir}
 an meicne^{eoir}
 an múinte^{eoir}

38

cothrom
 cothrománach
 an fothram
 an fothrach
 an rothaíocht

39

an t-ainmniúchán
 an t-ainmfhocal
 aimsigh
 an t-ailtire
 an anailís

40

ag cneasú
 ceannaigh
 an creatlach
 an ceapaire
 an ceardchumann

Focail Bhreise

1. Faigh an focal ceart as an liosta chun na bearnaí a líonadh.

- (a) “D’éalaigh na ba as an bpáirc agus bhí an _____ **feirmeoir** _____ ar buile!
- (b) “Tarraing líne _____ **cothrománach** _____,” dom arsa an múinteoir matamaitice.
- (c) Ghortaigh mé mo ghlúin ach tá sé _____ **ag** _____ **cneasú** _____ anois.
- (d) Ní raibh _____ **fothram** _____ le cloisteáil sa reilig.
- (e) Rinne an cigire _____ **anailís** _____ ar an obair a bhí déanta againn ar scoil.
- (f) “_____ **Ceannaigh** _____ bullóg aráin dom,” arsa Daideo.

2. Faigh an focal ceart as an liosta a dhéanann comhchiall leo seo.

- ag feabhsú _____ **ag cneasú** _____
- torann _____ **fothram** _____
- oide _____ **múinteoir** _____
- cnámharlach _____ **creatlach** _____
- grúpa d’oibrith^{eoirí} _____ **an ceardchumann** _____

3. Scríobh na focail seo in ord aibítreach.

fothram cothrománach múinteoir ailtire aimsigh ceannaigh meicneoir
 ailtire aimsigh ceannaigh cothrománach fothram
 meicneoir múinteoir

4. Meitseáil na siollaí chun focail a dhéanamh.

(a) foth	neoir	<u>fothrach</u>
(b) ceann	ram	<u>ceannaigh</u>
(c) meic	aigh	<u>meicneoir</u>
(d) foth	sigh	<u>fothram</u>
(e) aim	rach	<u>aimsigh</u>

5. Úsáid focail as an liosta chun a mhalairt de na focail seo thíos a aimsiú.

(a) duine dífhostaithe	<u>an t-oibritheoir</u>
(b) dalta	<u>an múinteoir</u>
(c) ceartingearach	<u>cothrománach</u>
(d) caill	<u>aimsigh</u>
(e) díol	<u>ceannaigh</u>

6. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

- (a) cliathánach _____ **cothrománach** _____
- (b) teilifís _____ **anailís** _____
- (c) leabharlann _____ **ceardchumann** _____
- (d) marcach _____ **creatlach** _____

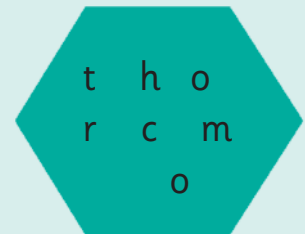
7. Aimsigh na focail.

(a) _____ **ceardchumann** _____

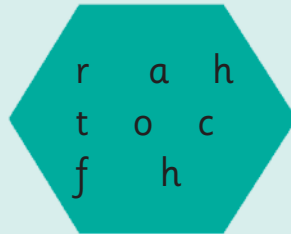
(b) _____ **anailís** _____

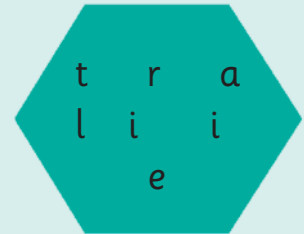
(c) _____ **cothrom** _____

(d) _____ **aimsigh** _____

(e) _____ **fothrach** _____

(f) _____ **ailtire** _____

8. Bris na focail seo suas ina siollaí.

Mar Shampla: Dún (1) Cupán (2) Líomanáid (3)

- (a) ailtire
- (b) aimsigh
- (c) leictreoir
- (d) ceardchumann
- (e) cothrom
- (f) fothrach
- (g) ceapaire
- (h) oibritheoir

dhá shiollach	trí shiollach
aim / sigh	ail / tir / e
leic / treoir	ceard / chum / ann
coth / rom	ceap / air / e
foth / rach	oib / rith / eoir

9. Cuir na focail seo san uimhir iolra.

Uatha	Iolra	Uatha	Iolra
(a) feirmeoir	<u>na feirmeoirí</u>	(b) ailtire	<u>na h-ailtirí</u>
(c) ceapaire	<u>na ceapairí</u>	(d) ainmfhocal	<u>na h-ainmfhocail</u>
(e) fothrach	<u>na fothraigh</u>	(f) ainmniúchán	<u>na h-ainmniúcháin</u>
(g) oibritheoir	<u>na h-oibritheoirí</u>	(h) múinteoir	<u>na múinteoirí</u>

9. Cé mé féin?

- (a) Tarraingím foirgnimh ar phleananna. an t-ailtire
- (b) Deisím innill. an meicneoir
- (c) Oibrím le leictreachas. an leictreoir
- (d) Tá ainmhithe agus talamh agam. an feirmeoir
- (e) Nílím dífhostaithe. an t-oibritheoir
- (f) Bím ar scoil gach lá. an múinteoir

41

an t-agallamh

an t-acadamh

annamh

an amharclann

an t-amhránaí

42

an t-innealtóir

an seoltóir

an ceoltóir

an léachtóir

an moltóir

43

an bruach

an cruatan

an tuarastal

an cruachás

an comhluadar

44

an caonach

an caomhnóir

béalscaoilte

an béaloideas

an béaltrial

Focail Bhreise

1. Faigh an focal ceart as an liosta chun na bearnaí a líonadh.

(a) Chonaic mé dráma iontach san amharclann.

(b) Bhí amhránaí iontach ag canadh ar an stáitse.

(c) Bhí cruachás le fulaingt in aimsir an ghorta.

(d) Is léachtóir é m'uncail in Acadamh na hOllscolaíochta sa Ghailimh.

(e) Is moltóir é Simon Cowell ar 'The XFactor.'

(f) Bhí comhluadar iontach ag an gcóisir aréir.

2. Faigh an focal ceart as an liosta a dhéanann comhchiall leo seo.

ró-chainteach béalscaoilte

cosúil le tuismitheoir an caomhnóir

ní minic annamh

scéalaíocht an béaloideas

an fhadhb an cruachas

Aonad 13 Focail le 'mh, óir, uach, ao agus béal' istigh iontu.

3. Meaitseáil na siollaí chun focail a dhéanamh.

(a) mol	ach	<u>moltóir</u>
(b) caomh	óir	<u>caomhnóir</u>
(c) léacht	tan	<u>léachtóir</u>
(d) caon	nóir	<u>caonach</u>
(e) crua	tóir	<u>cruatan</u>

4. Cuir ciorcal thart ar gach dara litir chun focail a dhéanamh. Scríobh iad.

pbgrlusabcdhrcpamohneafcdhfmioplrítiódiérp

- (a) bruach
- (b) caonach
- (c) moltóir

5. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

- (a) fuadar comhluadar
- (b) talamh annamh
- (c) portach bruach
- (d) agallamh acadamh

Aonad 13 Focail le ‘mh, óir, uach, ao agus béal’ istigh iontu.

6. Faigh na focail seo sa chuardach focal.

béaltríail béaloideas béalscaoilte caomhnóir caonach
 comhluadar cruachás tuarastal cruatan bruach
 moltóir léachtóir ceoltóir seoltóir innealtóir
 amhránaí amharclann annamh acadamh agallamh

m	b	é	a	l	s	c	a	o	i	l	t	e	i
f	r	é	r	a	d	a	u	l	h	m	o	c	n
a	n	n	a	m	r	i	ó	t	l	o	e	s	n
g	r	l	é	a	c	h	t	ó	i	r	ú	a	e
a	i	a	r	i	ó	t	l	o	e	c	h	e	a
f	ó	t	b	a	n	n	a	m	h	i	c	d	l
h	n	s	r	í	a	n	á	r	h	m	a	i	t
m	h	a	u	f	r	m	i	ó	p	r	n	o	ó
a	m	r	a	m	o	l	t	ó	i	r	o	l	i
d	o	a	c	r	u	a	t	a	n	u	a	a	r
a	a	u	h	s	á	h	c	a	u	r	c	é	m
c	c	t	l	i	a	i	r	t	l	a	é	b	l
a	a	m	h	a	r	c	l	a	n	n	u	i	o
r	e	a	h	n	h	m	a	l	l	a	g	a	m

7. Bris na focail seo suas ina siollaí..

Mar Shampla: Dún (1) Cupán (2) Líomanáid (3)

- (a) béalscaoilte
- (b) acadamh
- (c) agallamh
- (d) léachtóir
- (e) caonach
- (f) tuarastal
- (g) annamh
- (h) seoltóir

dhá shiollach	trí shiollach
léach / tóir	béal / scaoil / te
caon / ach	ac / a / damh
ann / amh	ag / all / amh
seol / tóir	tuar / as / tal

Aonad 13 Focail le 'mh, óir, uach, ao agus béal' istigh iontu.

8. Cuir na focail seo san uimhir iolra.

Uatha	Iolra	Uatha	Iolra
(a) innealtóir	<u>na h-inn</u>	(b) léachtóir	<u>léachtóirí</u>
(c) caomhnóir	<u>na caomhnóirí</u>	(d) amhránaí	<u>na h-amhránaithe</u>
(e) amharclann	<u>na h-amharclanna</u>	(f) agallamh	<u>na h-agallaimh</u>

9. Bris an cód.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
e	r	á	b	s	l	p	c	t	n	d	j	a	u	f	m	v	g	é	í	h	o	ó	i	ú

4	2	14	13	8	21	8	13	22	10	13	8	21	13	10	10	13	16	21

(a) bruach (b) caonach (c) annamh

13	18	13	6	6	13	16	21	13	8	13	11	13	16	21	8	2	14	13	9	13	10

(d) agallamh (e) acadamh (f) cruatan

10. Aimsigh na focail.

(a) acadamh

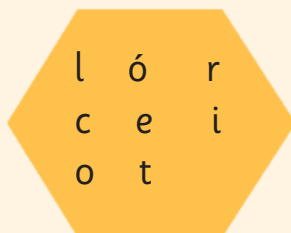
(b) cruachás

(c) seoltóir

(d) béaloideas

(e) ceoltóir

(f) innealtóir

45

an aicme
 an Aidbhint
 an t-aiféala
 an aidhm
 an t-Aifreann

46

an chaibidil
 an caibléir
 an caidreamh
 an caimiléir
 an cairtchlár

47

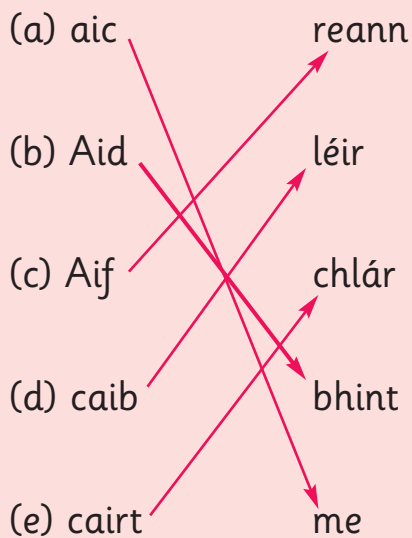
an fiaclóir
 an cuntasóir
 an clódóir
 an dlíodóir
 an tuíodóir

48

an ceantar
 ceangail
 beannaigh
 an cearrbhachas
 ceartingearach

Focail Bhreise

1. Meitseáil na siollaí chun focail a dhéanamh.

aicme

Aidbhint

Aifreann

caibléir

cairtchlár

2. Aimsigh an focal litrithe mí-cheart agus scríobh i gceart é.

(a) Thug an órficlia instealladh dom sa drandal!

fiaclóir

(b) Tá hacmeidra an-mhaith agam le mo thuismitheoirí.

caidreamh

(c) Bíonn rlóddíio ag obair sa chúirt, uaireanta.

dlíodóir

(d) Chuir an óitduoir ceann tuí ar an teach

tuíodóir

(e) Tá an rteaacn seo go h-álainn.

ceantar

(f) Is í an miahd atá agam ná a bheith i mo fhiaclóir!

aidhm

(g) Bhí frAnaeni ar siúl i rith na hAidbhinte.

Aifreann

(h) lCgniaea na h-iallacha ar do bhróga.

ceangail

3. Scríobh na focail seo in ord aibítreach.

fiaclóir cuntasóir beannaigh ceangail caimiléir aiféala caibidil
 aiféala beannaigh caibidil caimiléir ceangail
 cuntasóir fiaclóir

4. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

(a) leabharlann Aifreann (b) báicéir caimiléir

(c) fíodóir dlíodóir (d) taitneamh caidreamh

5. Bris an cód.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
e	r	á	b	s	l	p	c	t	n	d	j	a	u	f	m	v	g	é	í	h	o	ó	i	ú

8 6 23 11 23 24 2 13 24 8 16 1 8 13 24 4 24 11 24 6

(a) clódóir (b) aicme (c) caibidil

8 1 13 10 9 13 2 13 24 11 21 16 8 13 24 4 6 19 24 2

(d) ceantar (e) aidhm (f) caibléir

6. Bris na focail seo suas ina siollaí.

Mar Shampla: Dún (1) Cupán (2) Líomanáid (3)

- (a) aicme
- (b) cuntasóir
- (c) ceantar
- (d) caidreamh
- (e) Aifreann
- (f) caimiléir
- (g) caibidil
- (h) cearrbhachas

dhá shiollach	trí shiollach
aic / me	cun / tas / óir
cean / tar	caim / il / éir
caid / reamh	caib / id / il
Aif / reann	cearr / bhach / as

9. Cuir na focail seo san uimhir iolra.

Uatha	Iolra	Uatha	Iolra
(a) an ceantar	<u>na ceantair</u>	(b) an caibléir	<u>na caibléirí</u>
(c) an aidhm	<u>na h-aidhmeanna</u>	(d) an chaibidil	<u>na caibidlí</u>
(e) an dlíodóir	<u>na dlíodóirí</u>	(f) an fíaclóir	<u>na fíaclóirí</u>
(g) an tuíodóir	<u>na tuíodóirí</u>	(h) an clódóir	<u>na clódóirí</u>

8. Cé mé féin?

(a) Bím ag obair le h-uimhreacha.

an cuntasóir

(b) Bím ag cúbláil!

an caimiléir

(c) Déanaim rudaí a phriontáil.

an clódóir

(d) Cuirim ceann ar thithe.

an tuíodóir

(e) Féachaim isteach i mbéal daoine!

an fiaclóir

(f) Deisím bróga!

an caibléir

10. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

(a) fiaclóir

fia / cló

(b) cearrbhachas

cearr / ach / as / ar

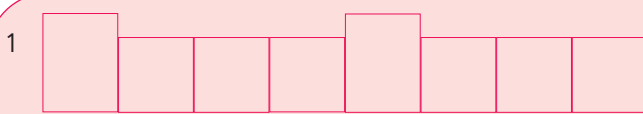
(c) ceartingearach

ceart / ar / ach / in

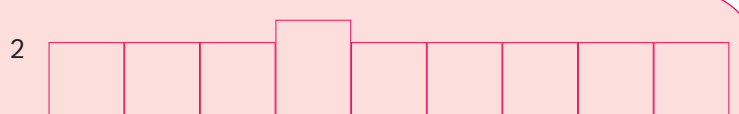
(d) cuntasóir

cuntas / as

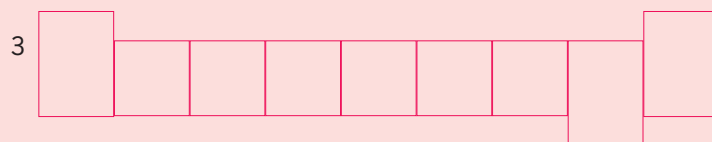
10. Líon na boscaí leis na litreacha cearta.

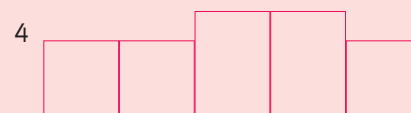
tuíodóir

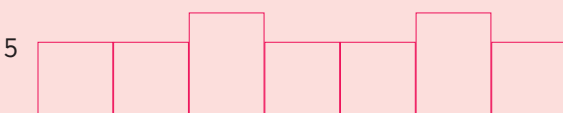
cuntasóir

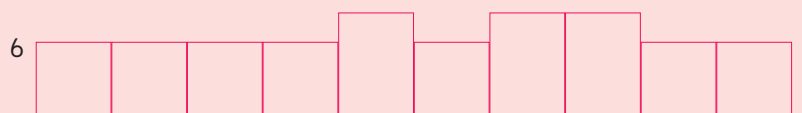
beannaigh

aidhm

aifeála

cairtchlár

1. Scríobh an focal ceart faoin bpictiúr.

abhainn

feirmeoir

fiaclóir

ceapaire

2. Faigh an focal ceart chun na bearnaí a líonadh.

- (a) Bhí slua mór ag an Aifreann oíche Nollag.
- (b) Is fadhb mhór í an cearrbhachas, i Las Vegas go h-áirithe.
- (c) Chuaigh Seán ag rothaíocht faoin tuath.
- (d) Bhí caisleán sa pháirc sin fadó ach níl ach fothrach fágtha anois.
- (e) Fuair Mamaí slabhra álainn ó Dhaidí ar Lá Vailintín!
- (f) Bhí béaltriail ag mo dheartháir sa Ghearmánais i gcomhair na hArd Teiste!
- (g) Rinne ailtire na pleananna don scoil nua atá againn.
- (h) Is bainisteoir bainc í mo mháthair.
- (i) Ba bhreá liom post a fháil le tuarastal ard!
- (j) Níor fhreagair sí an fón ach d'fhág mé teachtaireacht.
- (k) Bíonn an fhuil ag gluaiseacht timpeall an choirp an t-am ar fad!
- (l) Bíonn caonach ag fás ar chlocha agus charraigeacha.
- (m) Ba amhránaí den scoth é Pavarotti.
- (n) Tosaíonn Aidbhint cúpla seachtain roimh Lá Nollag.
- (o) “Tarraing líne ceartingearach,” arsa an múinteoir.

rothaíocht

béaltriail

bainisteoir

Aifreann

fothrach

teachtaireacht

slabhra

amhránaí

tuarastal

caonach

cearrbhachas

ailtire

Aidbhint

gluaiseacht

ceartingearach

3. Cuir na litreacha seo san ord ceart chun focal a dhéanamh!

- (a) aaaélfí (A14) aiféala (b) lltiiaarbé (A13) béaltríail
- (c) raabgh (A11) gabhar (d) aaiísln (A12) anailís
- (e) eeccsthai (A11) eisceacht (f) nccnmaadrehu (A12) ceardchumann
- (g) radlhmcoua (A13) comhluadar (h) rrccaálhti (A14) cairtchlár

4. Faigh na focail seo sa chuardach focal.

tuíodóir caomhnóir abhcóide bainisteoir oibritheoir
 aiseolas laistigh ailtire cuntasóir cruatan aiféala
 beannaigh béaloideas creatlach abhainn leictreoir

b	a	i	n	i	s	t	e	o	i	r	c	ú
f	e	r	a	b	e	r	i	t	l	i	a	l
o	n	b	e	a	n	n	a	i	g	h	o	e
s	a	e	d	i	o	l	a	é	b	i	m	i
r	t	a	b	h	a	i	n	n	m	s	h	c
i	a	r	t	u	e	n	í	l	e	a	n	t
ó	u	i	o	e	r	t	c	i	e	l	ó	r
d	r	a	i	f	é	a	l	a	m	o	i	e
o	c	u	n	t	a	s	ó	i	r	e	r	o
í	l	a	i	s	t	i	g	h	é	s	á	i
u	r	i	o	e	h	t	i	r	b	i	o	r
t	a	b	h	c	ó	i	d	e	n	a	p	i
c	r	e	a	t	l	a	c	h	r	t	e	p

49

an seodóir
 an geallghlacadóir
 an grianghrafadóir
 an creachadóir
 an fíodóir

50

an t-atmaisféar
 anuraidh
 an t-aistriúchán
 an t-aiteann
 an acmhainn

51

bunúsach
 an buntáiste
 an bhunscoil
 bunoscionn
 an bungaló

52

an carachtar
 an carbhat
 an carbón
 an charthanacht
 an carbhán

Focail Bhreise

1. Faigh an focal ceart as an liosta chun na bearnaí a líonadh.

- (a) Is creachadóir é an t- iolar.
- (b) Thug an fear a lán airgid don gh eallghlacadóir.
- (c) Fásann an t- aiteann go flúirseach ar na sléibhte.
- (d) Bhí mé i Rang 5 anuraidh!
- (e) Rachaidh mé go dtí an cheolchoirm anocht más acmhainn dom!
- (f) Tá teach dhá stór agam ach tá bungaló ag Daideo.

2. Faigh an focal ceart as an liosta a dhéanann comhchiall leo seo.

teach aon stór bungaló

an áis an acmhainn

teach ar rothaí! an carbhán

an bhliain seo caite anuraidh

3. Scríobh na focail seo in ord aibítreach.

carbhat carachtar bunscoil bunúsach aistriúchán anuraidh seodóir
 aistriúchán anuraidh bunscoil bunúsach carachtar
 carbhat seodóir

4. Meitseáil na siollaí chun focail a dhéanamh.

(a) car	scoil	<u>carbón</u>
(b) ait	dóir	<u>aiteann</u>
(c) bun	eann	<u>bunscoil</u>
(d) seo	mhainn	<u>seodóir</u>
(e) ac	bón	<u>acmhainn</u>

5. Cuir ciorcal thart ar gach dara litir chun focail a dhéanamh. Scríobh iad.

mcfagrdblóbnrspelogdpóuigrnblugndgrapleó

(a) carbón

(b) seodóir

(c) bungaló

6. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

- (a) le do thoil bunscoil
- (b) tuíodóir grianghrafadóir
- (c) lacáiste buntáiste
- (d) maisiúchán aistriúchán

7. Bris na focail seo suas ina siollaí.

Mar Shampla: Dún (1) Cupán (2) Líomanáid (3)

	dhá shiollach	trí shiollach
(a) bunoscionn		
(b) carthanacht	<u>bun / scoil</u>	<u>bun / os / cionn</u>
(c) bunscoil		
(d) aiteann	<u>ait / eann</u>	<u>car / than / acht</u>
(e) acmhainn		
(f) anuraidh	<u>ac / mhainn</u>	<u>an / ur / aidh</u>

8. Cuir na focail seo san uimhir iolra.

Uatha	Iolra	Uatha	Iolra
(a) an carachtar	<u>na carachtair</u>	(b) an t-aistriúchán	<u>na h-aistriúcháin</u>
(c) an acmhainn	<u>na h-acmhainní</u>	(d) an seodóir	<u>na seodóirí</u>
(e) an carbhán	<u>na carbháin</u>	(f) an bhunscoil	<u>na bunscoileanna</u>
(g) an creachadóir	<u>na creachadóirí</u>	(h) an buntáiste	<u>na buntáistí</u>

9. Cé mé féin?

(a) Tógaim airgead ó dhuine agus má bhuann siad tugaim airgead dóibh.

geallghlacadóir

(b) Déanaim slabhraí, bráisléid agus fáinní.

an seodóir

(c) Ithim creach!

an creachadóir

(d) Is duine mé i scéal.

an carachtar

(e) Bíim ag obair le seol.

an fíodóir

(f) Glacaim pictiúir.

an grianghrafadóir

10. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

(a) bunoscionn

bun / os / cionn

(b) carthanacht

ar / car / an
ach / acht

(c) buntáiste

bun / áis / te / is

(d) grianghrafadóir

grian / Ian / an
fad / rian

(e) aiteann

ait / ann / te

(f) aistriúchán

aistriú / is

(g) atmaisféar

at / sféar / féar / ar

(h) seodóir

seo / dó

(i) creachadóir

each / ach / creach

(j) bunscoil

bun / scoil

53

an **barún**
 an **bharúil**
 an **barraicín**
 an **barrthuisle**
 na **barraí**

54

an **ceiliúradh**
 an **ceilteach**
ceithre
 an **ceintiméadar**
 an **ceistiúchán**

55

an **búistéir**
 an **siúinéir**
 an **pluiméir**
 an **custaiméir**
 an **báicéir**

56

an **altóir**
 an t- **adhlacóir**
thar fóir
 ag **póirseáil**
 an **póirtéir**

Focail Bhreise

1. Aimsigh an focal litrithe mí-cheart agus scríobh i gceart é.

(a) Bhris mé nbíarciar nuair a thug mé cic don liathróid!

barraicín

(b) Bhain sé eblarsiruht asam sa chluiche rugbaí.

barrthuisle

(c) Is hceaillet mé!

ceilteach

(d) Tá céad rceaidnatémi i méadar.

ceintiméadar

(e) Rinneamar ncáeihcstúi don tionscnamh.

ceistiúchán

(f) Tá raóitl sa séipéal.

altóir

(g) Ní maith liom nuair a bhíonn mo dheirfiúr óg ag lpóiaiesr i mo sheomra.

póirseáil

(h) Rinne rsiúéni an várdrús i mo sheomra codlata.

siúinéir

2. Faigh an focal ceart as an liosta a dhéanann comhchiall leo seo.

iomarcach

thar fóir

ag cuardach

ag póirseáil

ceistneoir

an ceistiúchán

tuairim

an bharúil

an ceannaitheoir

an barún

3. Scríobh na focail seo in ord aibítreach.

altóir adhlacóir siúinéir ceithre barún barúil búistéir
 adhlacóir altóir barúil barún búistéir ceithre siúinéir

4. Meitseáil na siollaí chun focail a dhéanamh.

(a) búis	úil	<u> </u>
(b) pluim	tóir	<u> </u>
(c) bar	re	<u> </u>
(d) ceith	éir	<u> </u>
(e) al	téir	<u> </u>

5. Cuir ciorcal thart ar gach dara litir chun focail a dhéanamh. Scríobh iad.

lbuaernúpiplibeatrlrganípaolftpóeinr

(a) barúil

(b) barraí

(c) altóir

6. Faigh na focail seo sa chuardach focal.

póirtéir ag póirseáil thar fóir adhlacóir altóir báicéir custaiméir
 pluiméir siúinéir búistéir ceistiúchán ceintiméadar ceithre
 ceilteach ceiliúradh barraí barrthuisle barraicín barúil barún

b	p	ó	i	r	t	é	i	r	e	r	o	a	c
a	c	e	i	s	t	i	ú	c	h	á	n	g	e
r	b	a	r	r	t	h	u	i	s	l	e	p	i
r	r	h	d	a	r	ú	i	l	i	e	c	ó	n
a	i	ú	h	c	a	e	t	l	i	e	c	i	t
í	ó	c	u	s	t	a	i	m	é	i	r	r	i
b	c	e	r	e	r	h	t	i	e	c	i	s	m
a	a	l	r	i	é	t	s	i	ú	b	ó	e	é
r	l	s	i	ú	i	n	é	i	r	o	t	á	a
ú	h	i	r	i	é	m	i	u	l	p	l	i	d
i	d	b	á	i	c	é	i	r	e	r	a	l	a
l	a	m	n	u	r	i	ó	f	r	a	h	t	r
p	b	a	r	r	a	i	c	í	n	h	l	o	p
r	e	t	u	o	p	l	n	ú	r	a	b	c	e

7. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

(a) fiaclóir _____ **an t-adhlacóir**

(b) caimiléir _____ **an custaiméir**

(c) cuisle _____ **ceithre**

(d) bagún _____ **an barún**

8. Bris an cód.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
e	r	á	b	s	l	p	c	t	n	d	j	a	u	f	m	v	g	é	í	h	o	ó	i	ú

4 13 2 2 13 20 13 6 9 23 24 2 7 6 14 24 16 19 24 2

(a) barraí (b) altóir (c) pluiméir

7 23 24 2 9 19 24 2 8 1 24 9 21 2 1 4 3 24 8 19 24 2

(d) póirtéir (e) ceithre (f) báicéir

9. Cuir na focail seo san uimhir iolra.

Uatha

Iolra

Uatha

Iolra

(a) an ceintiméadar	<u>na ceintiméadair</u>	(b) an barraicín	<u>na barraicíní</u>
(c) an altóir	<u>na h-altóirí</u>	(d) an custaiméir	<u>na custaiméirí</u>
(e) an báicéir	<u>na báicéirí</u>	(f) an barún	<u>na barúin</u>
(g) an ceistiúchán	<u>na ceistiúcháin</u>	(h) an póirtéir	<u>na póirtéirí</u>

10. Cé mé féin?

(a) Cuirim daoine.	<u>an t-adhlacóir</u>
(b) Ní Meiriceánach mé.	<u>an ceilteach</u>
(c) Bíim ag obair le h-uisce agus teas.	<u>an pluiméir</u>
(d) Is duine uasal mé.	<u>an barún</u>
(e) Oibrím le feoil.	<u>an búistéir</u>
(f) Úsáidim casúr, tairne agus adhmad.	<u>an siúinéir</u>

57

na **deora**
 ceobhránach
 an cheolchoirm
 an ceoldráma
 an seoladh

58

an fathach
 an bothán
 amanathar
 an fhothain
 mothaigh

59

an t-achomharc
 an achoimre
 an t-achar
 an achainí
 an t-achrann

60

earcaigh
 an eárnáil
 an t-earrach
 an earráid
 an éarlais

Focail Bhreise

1. Faigh an focal ceart as an liosta chun na bearnaí a líonadh.

- (a) Rinne mé iarracht na **deora** a chosc ag an sochraid.
- (b) Bhí **ceolchoirm** iontach ar siúl san amharclann.
- (c) Beimid ar scoil amárach agus **amanathar**.
- (d) Rinne Pól **achainí** nuair a thug an múinteoir breis obair bhaile dó.
- (e) Tá m'aintín ag obair sa roinn talmhaíochta agus tá m'uncail ag obair san **earnáil** chéanna.
- (f) Cén t-**achar** é go Corcaigh?

2. Faigh an focal ceart as an liosta a dhéanann comhchiall leo seo.

dídean

an bothán

fear ard

an fathach

braith

mothaigh

aistear

an t-achar

botún

an earráid

3. Scríobh na focail seo in ord aibítreach.

earnáil earrach achoimre achainí fathach ceoldráma éarlais
 achainí achoimre ceoldráma éarlais earnáil
 earrach fathach

4. Meitseáil na siollaí chun focail a dhéanamh.

(a) earr	→	lais	_____ earráid
(b) éar	→	aigh	_____ éarlais
(c) ach	→	adh	_____ achrann
(d) moth	→	rann	_____ mothaigh
(e) seol	→	áid	_____ seoladh

5. Úsáid focail as an liosta chun a mhalairt de na focail seo thíos a aimsiú.

(a) scéal fada	_____ achoimre
(b) foirfe	_____ an earráid
(c) dífhostaigh	_____ earcaigh
(d) síochán	_____ an t-achomharc
(e) abhac	_____ an fathach

6. Faigh na focail seo sa chuardach focal.

éarlais earráid earrach earnáil earcaigh achrann achainí achar
 achoimre achomharc mothaigh fothain amanathar fathach
 bothán seoladh ceoldráma ceolchoirm ceobhránach deora

ó	f	a	t	h	a	c	h	r	u	i	m	l	c	e
c	e	o	l	c	h	o	i	r	m	e	a	i	e	i
p	t	r	e	r	a	h	t	a	n	a	m	a	o	b
p	f	o	t	h	a	i	n	d	e	o	r	a	l	o
r	e	a	b	c	r	a	h	m	o	h	c	a	d	t
h	s	m	o	t	h	a	i	g	h	o	t	h	r	h
d	i	n	t	e	r	m	i	o	h	c	a	c	á	á
a	a	c	h	a	r	í	n	i	a	h	c	a	m	n
l	l	a	c	h	r	a	n	n	t	u	i	r	a	f
o	r	l	u	h	g	i	a	c	r	a	e	r	e	o
e	a	e	a	r	n	á	i	l	t	e	r	a	n	t
s	é	r	i	u	c	d	i	á	r	r	a	e	i	h
c	e	o	b	h	r	á	n	a	c	h	r	é	p	m

7. Cad a dhéanann comh-fhuaim leo seo?

(a) gearraigh _____ **mothaigh**

(b) cothaigh _____ **earcaigh**

(c) stoirm _____ **an cheolchoirm**

(d) eaglais _____ **an éarlais**

8. Bris an cód.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
e	r	á	b	s	l	p	c	t	n	d	j	a	u	f	m	v	g	é	í	h	o	ó	i	ú

1 13 2 10 3 24 6 13 8 21 13 2 13 8 21 13 24 10 20

(a) earnáil (b) achar (c) achainí

15 13 9 21 13 8 21 1 13 2 2 3 24 11 15 22 9 21 13 24 10

(d) fathach (e) earráid (f) fothain

9. Bris na focail seo suas ina siollaí.

Mar Shampla: Dún (1) Cupán (2) Líomanáid (3)

- (a) ceoldráma
- (b) éarlais
- (c) achainí
- (d) ceobhránach
- (e) earrach
- (f) bothán
- (g) achomharc
- (h) earcaigh

dhá shiollach	trí shiollach
éar / lais	ach / ain / í
earr / ach	ceol / drá / ma
both / án	ceo / bhrá / nach
earc / aigh	a / chomh / arc

10. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

- (a) earrach earra / ar / ach (b) amanathar am / an / thar
 (b) ceobhránach ceo / ach (d) mothaigh oth / mo
 (e) ceoldráma ceol / eol / dráma (f) seoladh seo / seol / eol / ola
 (g) achrann ach / rann / ann (h) deora deo / de

1. Scríobh an focal ceart faoin bpictiúr.

an bhunscoil

an bungaló

carbhat

ceobhránach

2. Faigh an focal ceart chun na bearnaí a líonadh.

- (a) Is minic a deir mo mháthair go bhfuil mo sheomra codlata bunoscionn!
- (b) Bhris píobán uisce faoin doirteal agus chuir Mamaí gaoch ar an bpluiméir.
- (c) Bhí an scéal ró-fhada dom. Níor léigh mé ach an achoimre!
- (d) Caitheann Daidí carbhat san oifig gach lá.
- (e) Chuaigh na daoine sa teach sin thar fóir leis na maisiúcháin Nollag atá acu ar an teach!
- (f) Tosaíonn an t-earrach ar Lá 'le Bhríde.
- (g) I ndiaidh na stoirme ní raibh ach fothrach fágtha den chaisleán.
- (h) Tá sé contúirteach a bheith ag tiomáint nuair atá sé ceobhránach.
- (i) “Earcaigh an t-oibritheoir sin! Tá sé go h-iontach!” arsa an bhean.
- (j) Thóg an póirtéir mo mhála suas go dtí mo sheomra san óstán.
- (k) Bhí ceiliúradh mór ann nuair a bhuamar an cluiche!
- (l) Ghlac an grianghrafadóir a lán pictiúir ag an mbainis!
- (m) Cé mhéad ceintiméadar atá i méadar?
- (n) Ba bhreá liom airgead a thabhairt do gach carthanacht dá bhféadfainn!
- (o) Tá mo Dhaideo an-ard. Deir mo dheirfiúr óg gur fathach é!

fothrach	achoimre	thar fóir	earcaigh	pluiméir
carbhat	ceiliúradh	ceintiméadar	an t-earrach	carthanacht
bunoscionn	póirtéir	grianghrafadóir	fathach	ceobhránach

3. Cuir na litreacha seo san ord ceart chun focal a dhéanamh!

- (a) nanchar (A18) achrann (b) raidóhlca (A17) adhlaicóir
- (c) irpióért (A17) póirtéir (d) ncaáhrb (A16) carbhán
- (e) rpliéumi (A17) pluiméir (f) lbiunocs (A16) bunscoil
- (g) raliót (A17) altóir (h) ecrehit (A17) ceithre

4. Faigh na focail seo sa chuardach focal.

mothaigh carachtar acmhainn búistéir amanathar
earnáil altóir buntáiste fothrach barún seodóir
creachadóir aiteann ceilteach báicéir bungaló

a	c	m	h	a	i	n	n	r	h	e	a
c	r	e	a	c	h	a	d	ó	i	r	m
c	e	i	l	t	e	a	c	h	p	l	a
ó	t	b	u	n	g	a	l	ó	h	g	n
h	s	i	r	i	é	c	i	á	b	l	a
g	i	u	n	n	a	e	t	i	a	i	t
i	á	s	e	o	d	ó	i	r	m	á	h
a	t	e	r	s	a	b	a	r	ú	n	a
h	n	f	o	t	h	r	a	c	h	r	r
t	u	p	t	e	r	i	ó	t	l	a	p
o	b	ú	i	s	t	é	i	r	á	e	m
m	e	i	r	a	t	h	c	a	r	a	c

1. Bris an cód.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
e	r	á	b	s	l	p	c	t	n	d	j	a	u	f	m	v	g	é	í	h	o	ó	i	ú

8	1	13	2	11	13	20	4	24	5	1	13	8	21	9	23	18	3	6	13	20

(a) ceardaí (b) biseach (c) tógálaí

6	24	25	10	9	13	5	11	3	10	6	13	10	10	18	2	19	13	5	13	20

(d) liúntas (e) dánlann (f) gréasaí

2. Scríobh abairt leis na focail seo.

Mar Shampla: Níl **aon** airgead agam.
Tá **éan** sa chrann.

(a) táille _____

tuáille _____

(b) adharc _____

radharc _____

(c) áras _____

árasán _____

(d) lia _____

liath _____

3. Cuir na focail seo san uimhir iolra.

Uatha	Iolra	Uatha	Iolra
(a) an feallaire	<u>na feallairí</u>	(b) an fhoireann	<u>na foirne</u>
(c) an siceolaí	<u>na siceolaithe</u>	(d) an phictiúrlann	<u>na pictiúrlanna</u>
(e) an foirgneoir	<u>na foirgneoirí</u>	(f) an buachaill	<u>na buachaillí</u>
(g) an fhéasóg	<u>na féasóga</u>	(h) an ceannaire	<u>na ceannairí</u>

4. Cé mé féin?

(a) Tógaim tithe.

foirgneoir

(b) Déanaim rudaí mí-chearta!

an feallaire

(c) Ní cailín mé!

an buachaill

(d) Is iasc mé. Bhainfinn greim asat!

portán

(e) Insím scéalta.

an seanchaí

(f) Tá spáslong agam!

an spásaire

(g) Oibrím sa chistin.

an cócaire

1. An féidir leat focal beag a fheiceáil ins na focail seo? Scríobh amach iad.

- (a) fiaclóir fia / cló (b) buntáiste bun / áis / te / is
- (b) fothain foth / oth / in (d) bleachtaire leacht / leac / each
 ach / acht / air
- (e) amhránaí am / amh / amhrán (f) aisteoir ais / aiste / is
- (g) mothaigh oth (h) atmaisféar at / is / sféar / féar / ar
- (i) barún ba / rún (j) achrann ach / rann / ann

2. Faigh na focail seo sa chuardach focal.

pluiméir achomharc fothrach aiseolas aimsigh
 cruatan ceantar aicme earráid adhlacóir carachtar
 acmhainn seodóir annamh aiféala beannaigh

p	l	u	i	m	é	i	r	e	u	i	ó
a	i	c	m	e	n	a	t	a	u	r	c
m	b	e	a	n	n	a	i	g	h	g	h
h	r	a	l	a	é	f	i	a	r	ó	á
c	a	r	a	c	h	t	a	r	i	é	r
a	t	s	e	o	d	ó	i	r	ó	h	i
r	n	n	i	a	h	m	c	a	c	g	é
h	a	c	ú	h	m	a	n	n	a	i	m
t	e	d	t	i	o	p	d	h	l	s	i
o	c	e	a	r	r	á	i	d	h	m	u
f	a	i	s	e	o	l	a	s	d	i	l
a	c	h	o	m	h	a	r	c	a	a	p

3. Cuir na litreacha seo san ord ceart chun focal a dhéanamh!

(a) nbnunoosic (A16)	<u>bunoscionn</u>	(b) deiaárr (A18)	<u>earráid</u>
(c) rbiúíéts (A17)	<u>búistéir</u>	(d) íariisé (A11)	<u>aiséirí</u>
(e) mahid (A14)	<u>aidhm</u>	(f) eariitl (A12)	<u>ailtire</u>
(g) scráuhca (A 13)	<u>cruachás</u>	(h) riirise (A11)	<u>iriseoir</u>

2. Faigh an focal ceart chun na bearnaí a líonadh.

- (a) Dheisigh an caibléir an sáile ar bhróg mo Mhamáí.
- (b) Tá na barraí aibí agus réidh don inneall bainte.
- (c) D'fhág mé teachtaireacht ar an bhfón.
- (d) Is annamh a bhím i dtrioblóid ar scoil.
- (e) Bíonn aiteann ag fás ar bharr an chnoic.
- (f) Nuair a bhím i gcruachás cabhraíonn mo thuismitheoirí liom.
- (g) Is bunscoil bheag í an scoil seo.
- (h) Is aisteoir é m'athair sa chumann drámaíochta.
- (i) Ní féidir le mo dheirfiúr óg rún a choiméad. Tá sí béalscaoilte.
- (j) Tá aifeála orm nár cheannaigh mé an cóta sin ar an sladmhargadh.
- (k) Chuaigh Daidí thar fóir leis an íde béil a thug sé dom!
- (l) Tharraing an t-ailtire pleannana na scoile seo.
- (m) Scríobh mé an seoladh ar an gclúdach litreach.
- (n) Dheisigh an leictreoir an solas sa seomra súí.
- (o) Is creachadóir é an leon.

cruachás	béalscaoilte	barraí	aifeála	aiteann
teachtaireacht	creachadóir	bunscoil	annamh	aisteoir
caibléir	thar fóir	seoladh	leictreoir	ailtire

Scríobh na h-abairtí deachtaithe anseo thíos.

Aonad 1

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Aonad 2

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Aonad 3

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Scríobh na h-abairtí deachtaithe anseo thíos.

Aonad 4

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Aonad 6

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Aonad 7

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Scríobh na h-abairtí deachtaithe anseo thíos.

Aonad 8

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Aonad 9

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Aonad 11

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Scríobh na h-abairtí deachtaithe anseo thíos.

Aonad 12

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Aonad 13

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Aonad 14

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Scríobh na h-abairtí deachtaithe anseo thíos.

Aonad 16

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Aonad 17

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Aonad 18

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Na Trialacha

	Aonad 1 Seachtain 1	✓ x	Aonad 1 Seachtain 2	✓ x	Aonad 2 Seachtain 1	✓ x
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
	Scór:		Scór:		Scór:	
	Aonad 2 Seachtain 2	✓ x	Aonad 3 Seachtain 1	✓ x	Aonad 3 Seachtain 2	✓ x
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
	Scór:		Scór:		Scór:	

Síniú an oide: _____ Síniú tuismitheora/caomhnóra: _____

Na Trialacha

	Aonad 4 Seachtain 1	✓ x	Aonad 4 Seachtain 2	✓ x	Aonad 6 Seachtain 1	✓ x
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
	Scór:		Scór:		Scór:	
	Aonad 6 Seachtain 2	✓ x	Aonad 7 Seachtain 1	✓ x	Aonad 7 Seachtain 2	✓ x
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
	Scór:		Scór:		Scór:	

Síniú an oide: _____ Síniú tuismitheora/caomhnóra: _____

Na Trialacha

	Aonad 8 Seachtain 1	✓ x	Aonad 8 Seachtain 2	✓ x	Aonad 9 Seachtain 1	✓ x
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
	Scór:		Scór:		Scór:	
	Aonad 9 Seachtain 2	✓ x	Aonad 11 Seachtain 1	✓ x	Aonad 11 Seachtain 2	✓ x
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
	Scór:		Scór:		Scór:	

Síniú an oide: _____ Síniú tuismitheora/caomhnóra: _____

Na Trialacha

	Aonad 12 Seachtain 1	✓ x	Aonad 12 Seachtain 2	✓ x	Aonad 13 Seachtain 1	✓ x
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
	Scór:		Scór:		Scór:	
	Aonad 13 Seachtain 2	✓ x	Aonad 14 Seachtain 1	✓ x	Aonad 14 Seachtain 2	✓ x
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
	Scór:		Scór:		Scór:	

Síniú an oide: _____ Síniú tuismitheora/caomhnóra: _____

Na Trialacha

	Aonad 16 Seachtain 1	✓ x	Aonad 16 Seachtain 2	✓ x	Aonad 17 Seachtain 1	✓ x
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
	Scór:		Scór:		Scór:	
	Aonad 17 Seachtain 2	✓ x	Aonad 18 Seachtain 1	✓ x	Aonad 18 Seachtain 2	✓ x
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
	Scór:		Scór:		Scór:	

Síniú an oide: _____ Síniú tuismitheora/caomhnóra: _____

Rang: _____

Ainm an dalta: _____

Tuarascáil ar dhul chun cinn

Seachtain 30
 Seachtain 29
 Seachtain 28
 Seachtain 27
 Seachtain 26
 Seachtain 25
 Seachtain 24
 Seachtain 23
 Seachtain 22
 Seachtain 21
 Seachtain 20
 Seachtain 19
 Seachtain 18
 Seachtain 17
 Seachtain 16
 Seachtain 15
 Seachtain 14
 Seachtain 13
 Seachtain 12
 Seachtain 11
 Seachtain 10
 Seachtain 9
 Seachtain 8
 Seachtain 7
 Seachtain 6
 Seachtain 5
 Seachtain 4
 Seachtain 3
 Seachtain 2
 Seachtain 1

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

Dathaigh spás amhain do gach lítriú ceart i ngach triail sheachtaine
 Deán iarracht do sprioc a bhaint amach gach seachtain!

